

MARKÓ BÉLA

Mennyei poétika

MARKÓ BÉLA (1951) Marosvásárhely

A kályhától kell elindulni a versben is, hogy fokozatosan átvegyük a ritmust, és végül átadjuk magunkat a zenének, de ehhez szükségünk van egy emlékre, ami visszavisz minket oda, ahol még próbáltunk megküzdeni az ismeretlennel. Kell minden vershez egy ismeretlen. Én például, mi tagadás, meglehetősen gyakran használom Istent erre a célra. Így kell mondanom, pedig nagyon is tudatában vagyok, hogy ez sokaknak nem tetszik. Az ismeretlen Isten mégis egyfajta kompromisszum a nem létező vagy az emberarcú Isten eszméje között, mert én legfeljebb az istenkeresésben hiszek, és Jézusról is azt gondolom, hogy mindannyiunknál erősebb akarattal kereste és találta meg önmagában az ismeretlent. Ám ugyanígy magasba emelheti a verset egy rigófüty, amelyet éppúgy nem értünk, mint a senki által nem látott, nem hallott, nem tapintott mindenhatót. Végtelen, érzékelhetetlen testén élősködünk mindannyian. Főleg a költők. Kell a vershez egy ismeretlen. Könnyen kínálkozik Isten. De közhely. Akárcsak a rigófüty. Vagy a halál. Egyébként ismeretlen a jövő is. Böven elég a szorongáshoz, ha egy pillanatra felvillantjuk a jövőt. Mint ahogy egy szerelmes vershez valójában nem kell sem Isten, sem rigófüty, sem halál, sem jövő. Csak egy réges-régi társ, akit naponta megismerünk, és boldogan hajtjuk álomra a fejünket, hogy aztán másnap előlről kezdjük mindent.

Képzelőerő

A költők ereje a képzelőerő. Elképzelni, hogy amikor hajnalban kacagva átrepülnek a házunk fölött a sirályok, vajon miért kacagnak. Ugyanis jól látható a világosodó égen, ahogy meg-meggyűlnek körözve, némán úsznak egymás közelében, aztán hangosan szétrobbannak.

Ismerni kell ilyenkor a történetet,
amit fent egymásnak elmondanak,
és nem is csak a történetet, hanem
a szavakat is, amelyek körbefogják
a színes képeket, mint magház a magot.
Nincsen annál nagyobb hatalom,
mint képzeletben felemelkedni,
elvegyülni köztük észrevétlenül,
majd kacagva becsukni a tetőablakot,
és aludni még valamennyit, mert
kell ennek a sirályrepülésnek az emléke,
hogy mi is bizakodóbban ébredjünk.
Csak így lakhatjuk be szóról szóra
a mondatokat. Csak így vállalhatjuk
a kockázatot, hogy annyira telítődnek
egy adott pillanatban a szavak, annyira
látható lesz minden jelentés, amit
elképzeltünk reggelente, hogy nem tudjuk
semmiképpen túltenni magunkat rajta,
és nem vagyunk képesek továbbmenni
a megkezdett úton, mert éppen akkor
nekifogtunk megmagyarázni, hogy
például: onnan ered a gyűlölet, ahol.
Nincs vége a váratlan mondatnak,
de most hirtelen el kell töprengnünk
a határozószót helyettesítő, honnan
kérdésre felelő mutató névmáson, hogy:
onnan. Ha tényleg költők vagyunk mi is,
egy időre megfeledkezünk a sirályokról,
mert látnunk kell magunk előtt egy helyet,
ahonnan a gyűlölet ered, vagyis van
valahol egy kezdet, valójában egy forrás,
egy áttetsző erecske, olyan kicsi,
hogy igazán nem ijedhetünk meg tőle,
alig csordogáló, értelmetlenné tűnő
kis gyűlölet. Gyűlöletecske. Aztán erről is,
arról is belefolynak még ilyen-olyan patakok,
amíg elborít mindent megállíthatatlanul,
mint egy megáradt folyó, és ilyenkor már
hiába is próbáljuk elfelejteni. Nem lehet.
Annál a kicsi, teljesen áttetsző forrásnál
kellett volna észrevenni, amikor valaki
halkan annyit mondott, hogy nem szeretem
ezeket a büdös stb. Ha van erőd elképzelni,
már érzed is az áradó bűzt, egy népnek,
egy nemzetnek, egy városnak, egy háznak
az elviselhetetlen büdösségét, mert a
képzelőerő előbb-utóbb tönkretesz. Nehéz
költőnek lenni, ha kacagnak fent a sirályok,
és ezt magunkra vesszük. Később pedig
beleképzeljük abba a szóba, hogy vers.

Mögött

Mint amikor leül velem szemben,
és szorosan összezárja a térdeit,
majd nemsokára mégis ellazul,
észre sem veszi, vagy talán nagyon is
tudja, hogy minden erőmmel próbálom
egyre feljebb csúsztatni a tekintetemet
a félhomályban, miközben végig
leplezni akarom ezt a szemérmetlen
leskelődést, de újra meg újra
odatévedek. Ugyanígy nem illik
a mondatok mögé belesni. Nem
helyénvaló szinte mozdulatlanul
hallgatni és közben biztatni egy-egy
pillantással, vagy ahogy kezünket a szék
karfáján időnként arrébb tesszük,
mintha azt mondanánk, húzd csak
egy kicsit feljebb a mondat szélét,
hagyjál egy keskeny rést a szavak közt,
mert úgyis az a fontos, amit nem
takarsz el egy-egy toldalékkal, míg
végigsimítasz a mondaton, mint egy
szoknyán. Ne tedd, hiszen a leghosszabb
vers is véget ér egyszer, és nem arról
van szó, hogy semmire sem jó a beszéd,
legfeljebb az igazság elrejtésére,
mert tényleg minden szó hozzávetőleges,
akárcsak a legszebb ruha a meztelen
testen, de legalább a körvonalakat
érezkelteti, és mindenképpen segít,
hogy hasznát lássuk a költészetnek.

Kedves Olvasóink!

A Kortárs folyóirat aktuális száma az Írók Boltjában, valamint az ország fontosabb, nagyobb újságosainál minden hónapban kapható.

Az alábbi helyeken biztosan hozzájuthat:

BUDAPEST II. kerület • Széll Kálmán téri metróállomás • Budagyöngye, újságos, Szilágyi Erzsébet fasor 121. • **III. kerület** • Flórián üzletközpont, újságos • **IV. kerület** • Újpest Központ metróállomás, újságos • **V. kerület** • Kálvin téri metróállomás, újságos • Városház utca 3–5., újságos • Váci utca 10., újságos • **VI. kerület** • Nyugati téri aluljáró, újságárus • **VII. kerület** • Blaha Lujza téri aluljáró, újságárus • **IX. kerület** • Határ úti metrómegálló, újságárus • **X. kerület** • Árkád bevásárlóközpont, Örs Vezér tér 25/A • **XI. kerület** • Allee bevásárlóközpont, Október 23. utca 6–10. • **XII. kerület** • Déli pályaudvar metrómegálló, újságos • Hegyvidék Bevásárlóközpont, Apor Vilmos tér 11–12. • MOM Park, újságos, Alkotás utca 53. • **XIV. kerület** • Sugár bevásárlóközpont, újságárus, Örs vezér tér • **XV. kerület** • Pólus bevásárlóközpont, újságárus, Szentmihályi utca 131. • **DEBRECEN** • Cora, újságos, Kishatár utca • Csapó utca 100., újságárus • Fórum Debrecen, újságos, Csapó utca 30. • **EGER** • Széchenyi út 20. újságárus • **GYŐR** • Révai Miklós utca 4–6., újságárus • Vásárcsarnok, újságárus, Herman Ottó utca 25. • Győr Plaza, újságárus, Vasvári Pál utca 1/A • **GYULA** • Béke sugárút 12., újságárus • **KAPOSVÁR** • Fő utca 23., újságárus • **KECSKEMÉT** • Március 15. utca 15., trafik • **MISKOLC** • Szinva Park bevásárlóközpont, újságárus, Bajcsy Zsilinszky út 2–4. • **NYÍREGYHÁZA** • Korzó bevásárlóközpont, újságárus, Nagy Imre tér 1. • **PÉCS** • Árkád bevásárlóközpont, újságárus, Bajcsy út 11. • **SOPRON** • Széchenyi tér 13., újságárus • **SZEGED** • Dugonics tér 1., újságárus • Árkád bevásárlóközpont, újságárus, Londoni körút 3. • **SZÉKESFEHÉRVÁR** • Alba Plaza, újságárus, Palotai út 1. • **SZOLNOK** • Pelikán bevásárlóközpont, újságos, Ady Endre utca 15. • **SZOMBATHELY** • MÁV állomás, újságárus • **TATABÁNYA** • Győri út 3., újságárus • **VÁC** • Káptalan utca 3., újságárus • **VESZPRÉM** • Kossuth utca 1., újságárus

---